

Pataki József

Pataki József 1908. december 26-án Kászonjakabfalván született, Csík megyében. Korán árván maradt, Apahidára került nagybátyja nevelése alá. Középiskolába Kolozsvárt járt, a kolozsvári piarista gimnáziumban érettségizett, majd a kolozsvári I. Ferdinánd egyetemen 1930-ban egyetemes történelemből, román történelemből és román nyelvből szerzett tanári oklevelet. 1930–35 között Kolozsvárt a római katolikus főgimnáziumban tanított középiskolai tanárként, 1935-ben Marosvásárhelyre, a római katolikus tanítóképzőhöz helyezték, majd 1941-ben megbízták a csíkszeredai római katolikus főgimnázium igazgatásával. A háborús események következtében kénytelen volt elhagyni Csíkszeredát, katonai szolgálat, majd 4 év Szovjetunióban eltöltött hadifogság következett. 1948 végén hazatérhetett Kolozsvárra. 1956-tól a Történelmi Intézetnél volt kutató, a Bolyai Tudományegyetemen, majd az egyesítés után a Babeş–Bolyai Tudományegyetemen adott elő egyetemes történelmet. 1974-ben nyugállományba vonult. Nagy fontossággal bírnak Erdély gazdasági fejlődésének ütemére vonatkozó feldolgozásai, valamint a székelység múltjára vonatkozó forrásanyag feltárása. Munkái közül: *Anjou királyaink és a két román vajdaság* (1944), *Domeniul Hunedoarei la începutul secolului al XVI-lea* (1973), *A csíki vashámor a XVII. század második felében* (1971). Demény Lajossal indították el a *Székely oklevéltár* új sorozatát (1983), Imreh Istvánnal együtt dolgozva készült a *Székely felkelés 1595–1596, előzményei, lefolyása, következményei* (1979) és a *Kászonszéki krónika 1650–1750* című tájmonográfia (1992).

Az udvarhelyszéki tudományért

A magyar tudomány napját 1997 óta évi rendszerességgel ünnepli a Magyar Tudományos Akadémia. Az Országgyűlés 2003-ban nyilvánította hivatalosan a magyar tudomány ünnepévé november 3-át, azt a napot, amikor gróf Széchenyi István 1825-ben a pozsonyi országgyűlésen felajánlotta birtokainak egyévi jövedelmét, 60 000 forintot a Magyar Tudós Társaság (mai Tudományos Akadémia) megalapítására.

Erdélyben, Kolozsváron az Erdélyi Múzeum Egyesület 2003 novemberétől – az egyesület alapításának évfordulóján – szervezi meg minden évben a *Magyar Tudomány Napja Erdélyben* című rendezvényt.

Székelyföldön hasonló jellegű rendezvényre 2007-ig nem került sor. Akkor született az ötlet, hogy szükség van egy olyan rendezvényre térségünkben is, amely évente lehetőséget ad a székelyföldi tudományos élet eredményeinek ismertetésére, illetve a tudományos műhelyek, a tudományos kutatásokat végző szakemberek közti tapasztalatcserére, együttműködésre és szakmai kapcsolatok kialakítására.

Székelyudvarhelyen a Hargita Megyei Hagyományörzési Forrásközpont és az Areopolisz Történelmi és Társadalomtudományi Kutatócsoport vállalta fel az esemény megszervezését.

A 2007. évi (nov. 9-10) rendezvények meghívottai tudományos műhelyek voltak. A Csíki Székely Múzeumot (Csíkszereda) Gyarmathy Zsolt igazgató és Szőcs János, a Székely Nemzeti Múzeumot (Sepsiszentgyörgy) Vargha Mihály igazgató és Szőcsné Gazda Enikő, Erdővidék Múzeumát (Barót) Demeter László igazgató, a KAM Regionális és Antropológiai Kutatások Központját (Csíkszereda) Oláh Sándor, a Molnár István Múzeumot (Székelykeresztúr) Kőrösfői Zsolt, a Maros Megyei Múzeumot (Marosvásárhely) Soós Zoltán, a Haáz Rezső Múzeumot (Székelyudvarhely) Miklós Zoltán képviselték... A rendezvénysorozat szombat délutáni záróünnepségének keretében sor került a képviseltetett tudományos műhelyek kiadványainak bemutatására, illetve az Udvarhelyszéki Tudományért díj átadására. Az eredményes tudományos munkásságot elismerő oklevél, illetve a szimbolikus kispasztika (Sánta Csaba szovátai szobrászművész alkotása) 2007-ben Dávid Lászlót illette az egyház- és művészet-történet kutatása terén kifejtett kimagasló munkájáért.

Az idén, 2008-ban a tudomány napi program november 7-8-án zajlott, immár két helyszínen, Csíkszeredában és Székelyudvarhelyen. A rendezvény első napján a Csíki Székely Múzeum adott otthont a *Pataki Józsefre emlékezve* című konferenciának. Az érdeklődő közönség jeles előadókat hallgathatott meg: Kiss András kolozsvári művelődéstörténész, egykori levéltáros Pataki József Kolozsvárra vonatkozó kutatásait ismertette, Sipos Gábor, az Erdélyi

*Az Udvarhelyszéki Tudományért díj
Sánta Csaba szovátai szobrászművész alkotása*

Református Egyházkerület Központi Levéltárának (Kolozsvár) főlevéltárosa Pataki tanári pályájáról értekezett, végül Forró Albert történelemtanár a Pataki nevéhez fűződő fontosabb kiadványokról beszélt.

Az események szombaton Székelyudvarhelyen folytatódtak. A Hargita Megyei Hagyományörzési Forrásközpont előadótermében szervezett konferencia keretében előadóink az állami és egyházi levéltárak helyzetére, a levéltárakban folytatott tudományos kutatások állására, a hasznosított forrástípusokra, kutatási módszerekre igyekeztek rávilágítani. Érdekes és színvonalas előadások hangzottak el az állami levéltár munkatársai: Flóra Ágnes (Kolozsvár), Nagy Botond (Sepsiszentgyörgy), Bicsok Zoltán (Csíkszereda), László Márton (Marosvásárhely) részéről. Az Udvarhelyi Református Egyházmege Levéltárának rendezéséről, a munkálatok során felmerült gondokról, a levéltár állapotáról a rendszerezést vezető Róth András Lajos történész, a Haáz Rezső Múzeum Dokumentációs Könyvtárának könyvtárosa tartott beszámolót. A Gyulafehérvári Érseki Levéltár munkatársa, Bernád Rita az egyházi levéltárak rendezésekor alkalmazandó szabályokat, illetve a közelmúltban az Udvarhely környékén végzett katolikus egyházi forrásanyaggyűjtés eredményeit ismertette. Az előadásokat Kiss András, Sipos Gábor és Pál-Antal Sándor történész, nyugalmazott levéltáros (Marosvásárhely) moderálták, közben hasznos tanácsokkal látva el a fiatal kutatókat. A konferenciát kiértékelő vitafórum zárta, melyen a vendégek részéről fogalmazódott meg egy hasonló jellegű konferencia évenként történő megszervezésének igénye.

A rendezvénysorozatot immár menetrendszerűen a szombat délutáni díjkiosztó zárta. A záróünnepség a Cantuale marosvásárhelyi énekegyüttes előadásával kezdődött, majd Lukács István, a Benedek Elek Tanítóképző igazgatója a Hargita megyei tudományos évkönyveket, a Csíki Székely Múzeum évkönyvét és az Areopolisz. Történelmi és társadalomtudományi tanulmányok 2008. évi kötetét ismertette. Ezen utóbbi 2007-től kezdődően a tudomány napja tiszteletére kerül kiadásra.

Az Udvarhelyszéki Tudományért díjat 2008-ban Balla Árpád orvos vehette át a magnézium-kutatás és az erdélyi orvostudományi konferenciák szervezése terén kifejtett munkájáért. A díj átadását a díjazotról készült rövidfilm előzte meg, a filmet Szabó Károly, a Városi Könyvtár igazgatója, a beszélgetést Novák Károly István történész készítette. (Az interjút folyóiratunk 16-17. oldalain olvashatják az érdeklődők.)

Végezetül talán álljon itt a tény, amit kiválóan bizonyít díjazottaink életpályája: vidéken, székelyföldi kisvárosban is érdemes tudományos kutatásokat végezni, lehet eredményeket elérni... Térségünkben bőven akad még tudományos kutatásokat végző olyan személyiség, akinek tevékenysége, életműve díjat érdemel. Reméljük, hogy az elkövetkezendő években a Tudomány Napja keretében továbbra is lehetőség adódik az Udvarhelyszéki tevékenykedő kutatók díjazására, rendezvényeink pedig tudományos téren való fejlődésünket szolgálják.

Kolumbán Zsuzsánna

ÖRÖKSÉGÜNK **Történelem. Népélet. Néphagyomány.** **II. évfolyam (2008) 4. szám**

Életutak

4 Miklós Zoltán: A múzeumalapító Haáz Rezső néprajzos munkássága

6 Balázi Dénes: Molnár István

História

8 Mihály János: Székelyek hadizászlók alatt

10 Gidó Csaba: A modern sajtó kezdete Csík vármegyében

Népi kultúra

12 Vass Melánia: Gyógyszer és valuta. Az oroszhelyi szilvapálinka

14 Szabó Á. Töhötöm: Kalákatánc: a kalákák és a szórakozási alkalmak összefüggéseiről

Megkérdeztük

16 50 éve a gyermekgyógyászat szolgálatában
Novák Károly István beszélgetése dr. Balla Árpád orvossal

Tárgyi örökségünk

18 Barabás Hajnalka: Rendhagyó kiállítás a Haáz Rezső Múzeumban. A kiállítás klenódiáiról dióhéjban

20 Kovács Árpád – Nyárádi Zsolt: Tarcasfalva templomai

Hajdani ízek Székelyföldről

22 Cs. Gergely Gizella: Nagyanyám főztje

Székely fonó

23 „Csak tó legyen, békát eleget kapunk”

Zágoni Mátyás Sándor (1847–1895) adomái

Közgyűjteményeink

24 P. Buzogány Árpád: Bögöz néprajzi gyűjteményéről

Lábjegyzet

25 P. Buzogány Árpád: Békességet hozó egyezséglevelek sóváradiak és kibédiek között

Forrásközelben

26 Mihály János: Maroszéki márkodi Siklói György lovashadnagy végrendelete

Jelzések, emlékek, vélemények

27 Gálfalvi Gábor: A termékértékesítő szövetkezet létrehozása Alsóboldogfalván

28 P. Buzogány Árpád: Dokumentum. Film az almási csőszökről

29 István Lajos: Butyka Imre balladája

Évfordulóink

30 P. Buzogány Árpád: Udvarhelyszéki helyismereti évfordulók 2008. október–december

A címlapon Haáz Rezső rajza: homoródalmási fiú és lövétei lány. Lásd cikkünket a 4. oldalon.

ÖRÖKSÉGÜNK : Történelem. Népélet. Néphagyomány. **II. évfolyam (2008) 4. szám**

Megjelenik negyedévente. Kiadja a Hargita Megyei Hagyományörzési Forrásközpont. **Igazgató:** dr. Hermann Gusztáv Mihály.

A Forrásközpont fenntartója: Hargita Megye Tanácsa.

Főszerkesztő: Kolumbán Zsuzsánna. **Szerkesztőbizottság:** dr. Hermann Gusztáv Mihály, Kovács Árpád, Mihály János, Miklós Zoltán, P. Buzogány Árpád.

A szerkesztőség címe: Székelyudvarhely, 1918. december 1 utca, 9. sz., II. emelet. A folyóirat megrendelhető a 0266-214440 (Szöcs Klára) telefonszámon, illetve az oroksegunk@hereditas.ro e-mail címen. Az előfizetési díj egy évre 16 RON. Az előfizetési díjhoz hozzászámítjuk a postaköltséget.

Műszaki és grafikai szerkesztés: Corvette Kft., Székelyudvarhely

Nyomdai munkálatok: Infopress Rt., Székelyudvarhely
Megjelenik a Szülőföld Alap és a Communitas Alapítvány támogatásával.

Médiapartner: Szabadidőkalauz